

Hva er kampsportforbundets ståsted?

Innledning

Norges Kampsportforbund (NKF) representerer over 20 forskjellige kampsporter som er delt inn i 15 grupper. Innen hver kampsport finnes det flere stilarter. Noen av kampsportene har utviklet seg til å bli anerkjent av International Olympic Committee (IOC), mens andre ikke er konkurransedretter i det hele tatt. I noen av kampsportene fokuseres det på stridskunst slik de ble praktisert for flere århundrer siden, noen fokuserer på selvforsvar og noen fokuserer på konkurranser. Dette gjør at kampsportene totalt sett blir et relativt komplekst område med flere dimensjoner (Søvik, 2008).

Hver kampsport og stilart har sin opprinnelse, og flere av kampsportene har utspring fra andre/eldre kampsporter. Det finnes mengder av litteratur både innen historie, legender og myter. Myter og legender innen kampsport har oppstått gjennom tradisjonen med å viderebringe historier muntlig. Ulike oppfatninger, ulik litteratur og ulike muntlige overbringelser fra instruktør (mester) til neste generasjons instruktører gjør at det blir vanskelig å enes i kampsportenes verden. Dette fører til en krevende oppgave for NKFs kommunikasjon til samfunnet. Hva skal NKF legge til grunn som samtidig representerer alle kampsportene som er organisert hos oss?

I medlemstilfredshetsundersøkelsen som NKF gjennomførte i 2010, kom det fram at medlemmene ønsket en klarere profil på kampsportforbundet og at informasjonsarbeidet måtte bedres. Dette betyr at NKF har en utfordring på å formidle hva vi står for og hva vi skal formidle. Det finnes mengder av informasjon, men hva er relevant for medlemmene, klubbene og andre interesserte?

For å finne svarene på de spørsmålene som her er stilt, må vi først finne ståstedet vi skal svare ut ifra. Medlemmene etterspør nettopp dette. Denne teksten vil derfor ikke søke å svare direkte på nevnte spørsmål, men heller fokusere på å finne en plattform eller et felles ståsted. Fra dette ståstedet kan det deretter utledes svar og argumenter indirekte på de spørsmål som er stilt.

Vi har i dette skrevet først tatt for oss noen refleksjoner om kampsport, ideologi og livssyn. Deretter tar vi for oss de kampsporter som er organisert i NKF. Videre vil vi ta for oss kort historikken til NKF og hvilke rammer NIF legger på både forbund og utøvere. Dette må vi inkludere i et ståsted fordi NIFs regelverk, verdier og etiske veivisere begrenser hvilken form for ståsted vi kan ha.

Noen refleksjoner om religion, ideologi og historie.

Det som kan hevdes om kampsportene i NKF er at de stammer fra andre kulturer og mange av kampsportene stammer også fra andre tidsepoker. Flere av dem oppstod ikke som idretter fordi det ikke fantes noe begrep om idrett på det stedet eller tiden de oppstod. Begrepene idrett, kultur, kunst, ideologi, livssyn og religion m.m. er begreper som har oppstått i Vesten i en helt spesifikk historisk kontekst og som derfor ofte ikke passer helt på sosiale fenomener i andre steder av verden eller til andre tider. Disiplinene er importert inn i denne konteksten og når man forsøker å kategorisere dem vil man oppleve at de kan passe inn i eller spenne over flere av kategoriene, som for eksempel idrett, kunst og religion. Når kampsportene trekkes ut fra sin opprinnelige kontekst og importeres til en annen, vil de med nødvendighet endre seg.

Både praksis og teori får ny mening i den nye konteksten. Det vil også være elementer som man ikke tenker på som idrett, men som heller oppfattes som kultur, ideologi, livssyn, religion, eller lignende, som henger igjen i måten sporten eller kunsten praktiseres på. Eksempler på dette er at miljøer i Norge viderefører tradisjoner som for eksempel dojo/dojang-etikette, samt en spesiell bekledning som for eksempel gi/dobok. Ofte vil det også følge med ideologiske elementer hvorav noen kan være verdifulle mens andre kan gå på tvers av de grunnleggende verdier som det norske samfunnet er bygget på.

Det finnes store mengder litteratur om de forskjellige kampsporter. Deler av denne litteraturen argumenterer historisk og søker å finne tilbake til en nobel opprinnelse. Dette innebærer ofte at en fortid i større eller mindre grad diktes opp eller sminkes, og endres der den historiske virkeligheten egentlig er mer kompleks. Det finnes noe litteratur om kampsportene som går kritisk til verks og undersøker de historiske påstandene. Denne litteraturen viser til konkret dokumentasjon på hvordan det man tror er en kampsports opprinnelse, i virkeligheten er oppdiktet eller også at den noble fortiden er diktet opp og brukt ideologisk/politisk i sammenhenger som det ikke hefter noen nobelhet ved, blant annet undertrykkelsen av befolkningen under samurai-regimet, budomiljøets rolle under andre verdenskrig og budoideologiens rolle i japansk nasjonalisme. Gjennom historien har ideologi også blitt benyttet som et middel for å indoktrinere krigere og kampsportutøvere til å kjempe for ”den godes sak”, og om nødvendig dø for den, mens de i realiteten ble utnyttet som brikker for å oppnå eller fremme en leders interesse. NKF erkjenner at mye av litteraturen som hevder at kampsporten har en nobel opprinnelse og mener at den fremmer en særlig human ideologi, ofte er blitt skrevet med en skjult agenda, som for eksempel å oppnå makt eller posisjoner.

Ideologi og livssyn knyttet til kampsport og kampkunst er derfor et krevende felt å forstå, samtidig som det er et politisk minefelt. Å legge idealiserende litteratur til grunn for NKF's ståsted og arbeid kan fort bli svært problematisk, også fordi det kan oppfattes som støtte til den skjulte agendaen til forfattere, bevegelser og ideologier som NKF verken ønsker å støtte eller å identifiseres med. Av den grunn har vi valgt å gi en kort presentasjon av alle kampsportgrupper som er organisert i NKF på en mest mulig konkret måte, uten å legge til grunn idealiserende påstander. Kampsportgruppene er inkludert i denne teksten for å gi et bilde av alle de kampsporter som NKF favner.

Kampsportene i NKF

Grunnleggeren av **Aikido**, Ueshiba Morihei, hadde bakgrunn fra ulike kampkunster. Bakgrunnen for teknikkene i aikido er å samhandle med motstanders energi og tilbakeføre energien mot ham og på denne måten nøytralisere motstander. Det benyttes avledninger, grep og nedfelling – ofte med sirkulære bevegelser.

Capoeira har Brasil som sitt opprinnelsesland. Slavene hadde ikke lov til å trene kampsport og aktiviteten ble kamuflert gjennom å kalle det lek (game) eller dans etter afrikanske rytmer (Talmon-Chvaicer, 2008). Capoeira inneholder mye spark samt andre kampteknikker.

Hapkido er en kampkunst som benytter seg av sirkulære bevegelser med grep, kast og spark. Kampkunsten bygger på prinsippet om å om dirigere et angrep ved å forflytte angriperens kraft (Han, 1974), og har slektskap til aikido.

Jujutsu er en kampsport som består av et mangfold av forsvarsteknikker med kombinasjoner av slag, spark, grep og kast. Det læres også fallteknikker, låsegrep og frigjøringer (Søvik, 2008).

Kali er en filippinsk kampkunst og det hevdes at kunsten har røtter fra India. Kali går under flere navn, som for eksempel arnis, escrima og cabaes. Det trenes mye med stokker og kniver, i tillegg til ubevæpnede teknikker med bruk av slag, spark, grep og fellinger.

Karate ble i hovedsak utviklet av bøndene på Okinawa som ikke hadde lov til å bære våpen (Nagamine, 2002). I karate øves det primært på ubevæpnede teknikker som slag og spark men også med bruk av jordbruksredskap som våpen. Det øves ofte på kata som er koreograferte mønster med teknikker mot ulike angrep.

Kendo kan ses på som videreføring av kenjutsu. Det har blitt utviklet en rustning (bogu) til bruk under sparring og konkurranser. Ved kamptrening og konkurranser benyttes et bambussverd (shinai), mens det under kata blir benyttet et tresverd (bokuto).

Kenjutsu er en gammel japansk form for sverdtrening. De benytter samurai hovedsverd som går under betegnelsen katana. Betegnelsen kenjutsu brukes gjerne om tradisjonelle sverdskoler.

Krav Maga er et kampsystem som var utviklet, testet og forbedret gjennom en persons (Imi Sde-Or) erfaring fra det israelske forsvaret. Det må derfor sies å være en forholdsvis ny kampkunst, hvor bl.a. enkle og direkte respons med slag/støt står sentralt.

Kyudo er tradisjonell japansk bueskyting med røtter både i skyting i krig på slagmarken og i japanske seremonier.

Quankido regnes for å være vietnamesisk og kan hevdes å være grunnlagt i 1981. Denne kampsporten kan minne mye om kinesisk wushu.

Sipalkido regnes for å være koreansk og ble introdusert i 1970. I Korea omtales ofte sipalkido som koreansk kungfu, og inneholder kombinasjoner av slag, spark, kast og grep.

Taekwondo fikk navnet i 1955. Taekwondo er organisert i NKF med tekniske grupperinger fra flere verdensforbund. WTF organiserer den offisielle formen for taekwondo som er godkjent av IOC, hvilket betyr at utøverne har mulighet til å delta i OL. Innen taekwondo er fotteknikker sterkt vektlagt.

Taido er en japansk kampkunst som ble utviklet i moderne tid. I taido benyttes alle 3 dimensjoner til å bevege seg i og gjøre kampteknikker – og inneholder en del akrobatiske elementer i tillegg til slag, spark o.a.

Wushu er en samlebetegnelse på de kinesiske kampkunstene, som for eksempel taijiquan (taiji/taichichuan) og ulike kung fu titulerte stiler. Taijiquan regnes som en myk stil der man henter styrken fra prinsippet om å møte hardt med mykt, og omvendt. Kung fu er en eksplosiv, ofte akrobatisk kampstil. Her går det fort og hardt, men også denne treningen har som regel stillestående positurer. Tekniske elementer som slag, spark, grep og kast vektlegges ulikt innen det store mangfold av wushu.

Kort om kampsportenes historie i Norge og medlemskap i NIF

Norges Karate og Taekwondo Forbund ble opptatt som særforbund i NIF i 1984 (Nilsen, 1997). I 1992 ble jujutsu tatt opp i forbundet og da ble navnet endret til Norges Budo Forbund. Navnet ble blant folk flest misforstått og feiltolket, da disse ikke var kjent med ordet ”budo”. I 2000 ble forbundet omdøpt til Norges Kampsportforbund og tok da inn alle typer kampsporter slik det foreligger i dag. I dag er over 400 klubber fra over 20 forskjellige kampsporter organisert i kampsportforbundet.

NIF er en paraplyorganisasjon med visjonen om ”idrettsglede for alle”. Det innebærer blant annet at idretten skal organiseres på en måte som er nøytral til religion og politikk, slik at alle kan delta i idretten uten å oppleve at det strider mot personlig religiøst eller politisk syn. Religion og ideologi er imidlertid et definisjonsspørsmål hos det enkelte menneske. Mange vil se på alt som har med atferdskodeks relatert til en ideologi eller til symbolske gjenstander som en religion, mens andre ikke vil anse noe som religiøst uten at det foreligger en eksplisitt og uttalt gudstro. Et individ som har første definisjon av religion må derfor ivaretas ved at idretten må unngå å gå i retning av å være ideologisk eller religiøst betinget.

Ved å være forbund i NIF kunne kampsportene offisielt kalle seg idretter. Begrepsmessig vil det derfor være mer riktig å omtale kampkunstene som kampsporter når de er organisert i NIF. Idrettsbegrepet til NIF stiller krav om at det skal være en fysisk aktivitet av konkurranse- trenings- og/eller mosjonskarakter.

Utøvere som driver idrett organisert gjennom NIF må forholde seg til NIFs lovverk. NIF har blant annet straffebestemmelser i lovens kapittel 11, noe som regulerer atferden til utøvere som driver organisert idrett. Blant annet skal ikke utøverne opptre voldelig, ureddelig eller uhøvisk (§11-4, bokstav b), skal ikke gi usanne eller villedende opplysninger eller forklaringer (§11-4, bokstav e), eller på annen måte opptre slik at det klart kan skade idrettsarbeidet eller idrettens anseelse (§11-4, bokstav i).

NIF har også utarbeidet etiske veivisere for ulike aktivitetstyper (utøver, dommer, trener, m.m.). Dette regulerer atferd blant medlemmer ytterligere. Blant annet at man skal opptre med respekt overfor dommere og konkurrenter, fordømme usportslig og nedlatende opptreden, holde mer fokus på mestring enn prestasjon, ikke misbruke makt og autoritet, holde seg oppdatert kunnskapsmessig, alltid gjøre sitt beste og utvikle sitt individuelle talent og mestringsbehov, være særlig bevisst sin rolle som verdibærere og rollemodell for de som er yngre og/eller utøverne man trener, samt være av den oppfatning at menneskeverdet er ukrenkelig og fremme respekt, toleranse, likeverd og rettferdighet (nif.no).

Diskusjon

Hensikten med denne teksten er å etablere et ståsted for kampsportene i NKF. Mange kampsportutøvere driver med kampsport fordi de opplever det som en livsstil. De forholder seg til en ideologi som føres gjennom kampsporten/stilarten. Mange igjen driver kampsport kun for det fysiske aspektet. Disse ulike oppfatningene preger også hva utøverne ønsker fra NKF.

NIF stiller seg nøytral til religion. Visjonen er ”idrettsglede for alle” og idretter som legger til grunn religiøst betinget atferd vil ikke bidra til at visjonen oppnås. Religion er imidlertid et

definisjonsspørsmål hos det enkelte menneske. Et individ som har en utvidet definisjon av religion må derfor ivaretas ved at idretten må unngå å gå i retning av å være ideologisk eller religiøst betinget. NKF kan derfor ikke ha et felles ståsted eller en felles plattform med bakgrunn i en ideologi eller religiøst betinget atferdskodeks. NKF kan ikke legge idealiserende litteratur til grunn for et ståsted.

Utøvere blir lært opp til ikke å misbruke oppøvde ferdigheter, vise respekt for instruktør og konkurrenter, samt vise korrekt dojo/dojang-etikette. Voldsmisbruk er allerede regulert i Norges Lover, og regulering av atferd om voldsmisbruk bør derfor gjøres ved å henvise til norsk lov.

Medlemmer må også forholde seg til NIFs lov. Dette regulerer atferd på idrettsarenaen. Blant annet skal ikke utøverne, som tidligere nevnt, opptre voldelig, uredelig eller uhøvisk, skal ikke gi usanne eller villedende opplysninger eller forklaringer, eller på annen måte opptre slik at det klart kan skade idrettsarbeidet eller idrettens anseelse. Kampsportutøvere som er organisert i NKF har derfor allerede et lovverk som regulerer atferd på idrettsarenaen som kan gi straffereaksjoner. Dette kan derfor hevdes å stå enda sterkere enn en atferdskodeks med henvisning til en ideologi.

I tillegg har NIF ”etiske veivisere” for atferd for alle aktivitetsroller i idretten. Her kan nevnes at man skal ha fokus på mestring og ikke prestasjon, holde seg oppdatert kunnskapsmessig, at man alltid skal gjøre sitt beste, utvikle sitt individuelle talent og fokusere på egne mestringsbehov. Man skal oppføre seg med respekt, unnlate hånende eller nedlatende tilrop og uttalelser overfor andre utøvere, konkurrenter, dommere, trenere og ledere, samt ikke misbruke makt og autoritet. I tillegg skal man være særlig bevisst sin rolle som verdibærer og rollemodell for de som er yngre enn en selv, samt å være et godt eksempel. Samfunnsengasjement av klubber og enkeltmedlemmer som fremmer respekt, toleranse, likeverd og rettferdighet, samt fremmer den oppfatning at menneskeverdet er ukrenkelig, vil derfor også være i tråd med NIFs etiske veivisere og det er ikke behov for å henvise til ideologi.

Oppfatningen av at kampsport består av noe mer enn bare det fysiske aspektet, som for eksempel at det foreligger en atferdskodeks med henvisning til ideologi, ser derfor ut til å være ivaretatt av NIF. Av den grunn kan det påstås at en kampsport ikke er noe annet enn en hvilken som helst annen idrett organisert i NIF.

Det må imidlertid påpekes at den atferdskodeksen som mange kampsporter legger til grunn og henviser til en ideologi, gjelder til enhver tid – også utenfor idrettsarenaen. Norges Lover vil regulere atferd om voldsmisbruk til enhver tid. NIF regulerer hovedsaklig den atferd som foreligger på idrettsarenaen, med unntak av at man skal holde seg oppdatert kunnskapsmessig, samt være bevisst sin rolle som verdibærer og rollemodell og ikke skade idrettens anseelse. For at NKF skal kunne ivareta alle kampsportutøvere som lever etter en ideologi uansett tidspunkt, samtidig som NKF skal kunne ivareta kampsportutøvere som ikke vil påvirkes av en ideologi, kan NKF trekke den konklusjon om at kampsportutøvere bør forholde seg til NIFs lov og etiske veivisere til enhver tid – ikke bare på idrettsarenaen. På den måten vil NKFs ståsted verken frata utøveres ideologi eller religion, samtidig som det ikke krever av utøvere å praktisere en ideologisk eller religiøst betinget atferd. Her nevnes særlig det punkt at de fysiske ferdighetene som tilegnes under trening ikke under noen omstendighet skal misbrukes.

Konklusjon

NKF er en paraplyorganisasjon som favner om en rekke kampsporter og ideologier. NKF legger til rette for trenerutdanning og konkurranser for kampsportene. NKF ønsker ikke å legge til grunn litteratur som idealiserer kampsport eller kampsporthistorie, men legger heller til grunn NIFs idrettsbegrep og NIFs etiske veivisere. Mange av ideologiene i kampsporter har en atferdskodeks som samsvarer med NIFs etiske veivisere, og det poengteres at de fysiske ferdighetene man opplæres i gjennom trening ikke skal misbrukes. NKF ønsker å påse at kampsportutøverne følger NIFs lovverk og etiske veivisere til enhver tid, og ikke bare i idrettssammenheng.

Når NKF henviser til NIFs lov og etiske veivisere, må NKF også ta ansvar for at medlemmene skal kunne få mulighet til å følge denne atferdskodeksen. Det betyr at NKF må:

- 1) Gjøre NIFs lov og etiske veivisere godt kjent for alle medlemsklubber og enkeltmedlemmer og NKF må ta tak i saker og ytre seg der det foreligger brudd på NIFs etiske veivisere.
- 2) Legge til rette for fokus på mestring på likt eller høyere nivå sammenliknet med prestasjoner/medaljeoppnåelse. Det betyr at forbundet blant annet må oppfatte individuell mestring som likeverdig eller mer nyhetsverdig enn plasseringer i konkurranser, samt informere om at utøvere må ha innstillingen om å nå mål om mestring framfor medaljeoppnåelse i konkurranser. Dette vil derfor også ivareta de kampsporter som det ikke konkurreres i.
- 3) Informere sine medlemmer om enkeltmedlemmers og klubbers samfunnsengasjement som fremmer respekt, toleranse, likeverd og rettferdighet, samt fremmer den oppfatning at menneskeverdet er ukrenkelig.
- 4) Informere om forskning innen det fysiske aspektet ved idrett som bidrar til at medlemmer kan holde seg oppdatert kunnskapsmessig. Dette gjelder også å stadig forbedre trener- og dommerutdannelsen i NKF.
- 5) NKF skal sørge for å legge til rette for fortsatt mangfold i kampsportene, slik at vi kan favne enda flere kampsporter.
- 6) Med bakgrunn i kampsportenes opprinnelse, historiske perspektiv og egenart ønsker NKF å ta et særlig oppdragende ansvar utover NIFs etiske retningslinjer for å unngå misbruk av ferdigheter både i og utenfor idrettslig sammenheng.

Denne teksten er utarbeidet av Norges Kampsportforbund (NKF). Teksten er preget av et essensielt bidrag fra Johannes Ibel. En prosjektgruppe nedsatt av forbundet har bidratt med viktige innspill.

Henvisninger:

Han, B.S. (1974). Hapkido, Korean art of Self-Defence. Ohara Publications, Inc. Burbank, CA.

Nagamine, S. (2002). Tales of Okinawa's great masters. Tuttle Publishing Co, Boston.

NIFs Lov. Lovhefte. Ajourført per 1.januar 2009. Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité.

Nif.no http://www.nif.no/tema/verdier/etiske_veivisere/Sider/etiskeveivisere.aspx

Nilsen, T. (1997). De første årende som organisasjon. (Skrevet for Norges Budo Forbund, upublisert).

Søvik, T. (2008). Håndbok. Norges Kampsportforbund.

Talmon-Chvaicer, M. (2008). The Hidden History of Capoeira. A Collision of Cultures in the Brazilian Battle Dance. University of Texas Press.